

Fotografēt ar kaifu

Fotogrāfa, videooperatora Māra Justa 24 stundas stopkados

#SIF_MAF2022

«24 stundas stopkados» ir 18 rakstu un foto cikls, kurā tiks atspoguļotas dažādu Latgales personību – profesiju un amatu pārstāvju – dienas gaitas 24 stundu nogrieznī, proti, ar kādām tipiskām aktivitātēm, notikumiem, papildīta viņu diennakts, darbojoties konkrētajā jomā. Līdzās dienas gaitas un darbības specifikas iepazīšanai tiks atklāts personības kods, raksturīgais, izcelta pievienotā vērtība, kas piemīt konkrētajai profesijai un personībai.

24 stundas ir tikai laika nogrieznis, taču pietiekami piepildīts un visaptverošs. Vienādu diennakšu un dienu nav, taču ir tipiskas lietas, kas raksturo gandrīz katru dienu, darot to, kas ir sirds aicinājums, profesionalitātes un degsmes apliecinājums. Mēs tikai sakām stop un piefiksējam vienas diennakts piezīmēs to, kas šobrīd un te pat. Lai katrs stopkadsrs un tajā piefiksētās personības 24 stundu atklāsmē katram no mums ir priekšskars, ko pavērsim kopā un atklāsim mazliet neatklātus visumus!

Māris Justs mācījies Viļānu vidusskolā, Rīgas celtniecības tehnikumā (tehniķa-celtnieka kvalifikācija), Latvijas Kultūras akadēmijā (televīzijas režisors), Rēzeknes Augstskolā (mājturības un biznesa ekonomisko pamatu skolotājs), Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā (RTA) (profesionālās augstākās izglītības maģistra grāds dizaina jomā). Fotografēšanu sācis apgūt fotopulciņā Viļānos pie sk. Opincāna un pašmācības ceļā, lasot grāmatas, studējot foto pamatus. Māris ir Latgales fotogrāfu biedrības biedrs. Pirmo fotoaparātu Smena bērniībā uzdāvinājusi kāda inteligenta kundze – istabas īrniece no toreizējās Ļeņingradas.

Strādājis LTS (Latgales televīzijas sabiedrība) kā režisors-operatori, Rēzeknes Augstskolā (tag. Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija) kā Multimediju dizaina speciālists, vēlāk lektors, lasot dizaina studentiem lekciju kursu «Foto un Photoshop», kā fotogrāfs daudzos radošos video un foto projektos (videoklipi, raidījumu cikli, filmas, izstādes, grāmatu maketi u.d.c.). Šobrīd strādā Latvijas Televīzijā par videooperatoru, žurnālā «A 12» par fotogrāfu un individuālajos projektos.

Rīts divās kafijas krūzēs

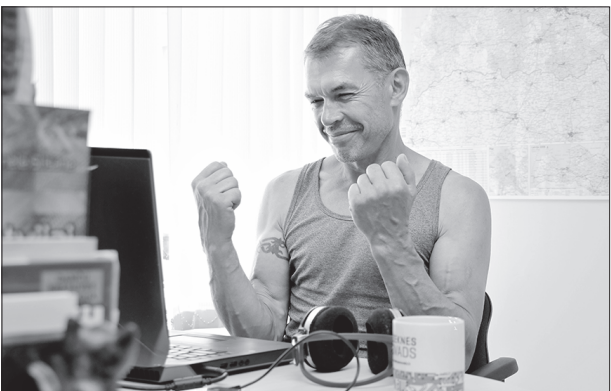

Mana diena parasti sākas diezgan vēlu, jo patīk no rīta pagulēt, tāpēc arī ir pateicīgi radošie darbi, ko šobrīd daru, jo ir iespēja vēlāk aiziet gulēt un vēlāk arī piecelties. Ja ir nepieciešams, protams, varu piecelties arī agrāk. Nofotografēt saullēktus gan nevaru piespiest sevi piecelties. Ir bijuši gadījumi, kad draugi pamodina un aizved nofotografēt saullēktu, tad es tāds pusaizmidzis braucu. Man patīk tā, ka plkst. 8.00 nozvana modinātājs, bet es pieceļos plkst. 9.00, ja nav nekas steidzams. Es gribētu arī pavigrot, bet sanāk pavigrot tikai domās. Man patīk šāda dzīve, kā šobrīd, kad nav rutīnas. Ja nakšņoju dārza mājā, tad no rīta ieeju aukstā, atspirdzinošā dušā lauku stilā (ūdens no šļūtenes). Tad es patiešām arī pavigroju zālītē, nesteidzīgi padzeru kafiju, paguļu saulē. Man patīk palaiskoties! Nu, stundu man vajag, lai saprastu, ka esmu pamodies. Tad es labprāt ar apetīti izdzeru otro rīta kafiju. Pirmo es izdzeru tāpat, otro izkaifoju.

Diena dežūrrežīmā

Šobrīd diena no kādiem plkst. 10.00 man paiet dežūrrežīmā videooperatora darbā, jo man ir jāgaida, kad un kur būs jābrauc filmēt sižetu Latvijas Televīzijas kārtējam ziņu izlaidumam. Man ir gandarījums, ka tu esi to izdarījis, ja viss labi safilmējas, samontējas, nodod rezultātu un saņem pozitīvu novērtējumu par paveikto. Filmēšanas process visbiežāk notiek pa dienu. Pēc filmēšanas notiek montēšana, režimēšanas nākas meklēt materiālu video arhīvā, lai līdz pēcpusdienai LTV 1 varētu nosūtīt sagatavotu sižetu. Tas ir tāds stresains darbs, jo jāpaspēj. Man labāk patīk veidot tādas raidījumus, kur ir laiks, lai padomātu, lai atrastu vēl kādu niansi, kādu filozofisku domu, ko atspoguļot. Man patīk, kad ar RTA kolēģiem braucām ekspedīcijās, tad bija laiks, lai apstātos, paskatītos, sarunu laikā safotografētu istabas iekārtojumu, senas lietas, nianses. Tu it kā to izgaršo. Tagad ir vairāk tāds skrējienis. Bet, laikam, labi, ka tu visu laiku neesi vienā un tajā pašā ritmā, tu pamēģini kaut ko citu, ir iespēja izvēlēties, ko gribu un ko negribu darīt. Mēģinu iemīlēt to darbu, ko daru.

Vispār es esmu diezgan haotisks. Piemēram, šodien man plkst. 13.00 pēc sižeta filmēšanas bija jābūt Rēzeknē, lai fotografētu kāzas plkst. 14.00, bet realitātē, ieilgstot filmēšanai, no Stīnienes sanāca izbraukt tikai pirms plkst. 13.00... Es ierados mājās tikai plkst. 13.30, ne benzīns ieliets, ne fototehnika sagatavota, labi, ka uzlādētas fotoaparāta baterijas un pie rokas kartes. Es to stundu biju paredzējis, lai sagatavotos, sakoncentrētos, bet to visu nācās paveikt dažās minūtēs. Ja paliek maz laika, tas man ir tāds kā elektrošoks, un es ātri visu sakārtoju. Ja man ir daudz laika, es neprotu sevi sistematizēt. Man arī negribas visu rakstīt google kalendārā. Piemēram, pirms ceļojuma es nevaru nedēļu iepriekš sakrāvēt somas. Es to daru stundu iepriekš, un viss ir kārtībā, bet man vajag to stundu. Piemēram, man ir palikusi stunda pirms fotosesijas, es sāku skaitļot, smadzenes sāk strādāt, kādu zibspuldzi un kādas gaismas es ņemšu. Es sakārtoju savā galvā, kā tas viss notiks, lai kompakti un ātri es varētu veikt savu darbu, nepieviļot tos cilvēkus, kas gaida manas fotogrāfijas. Šajā stundā manī kaut kas ieslēdzas.

Kāzu fotosesijas visbiežāk notiek pa dienu. Šis laiks jau ir rezervēts laicīgi, un citus darbus, piemēram, sižetu filmēšanu, es šajās dienās vai konkrētajā laikā neplānoju. Es jau teiktu, ka man nepatīk un cenšos attālināties no kāzu fotografēšanas. Kāzas – tas ir smags un sarežģīts

process. Tu safotografē, bet tu nezini, vai pasūtītājiem patiks šīs fotogrāfijas. Tu nekad nezini, kādi cilvēki būs kāzās, īpaši, ja nepazīstami. Viegļāk strādāt par kāzu fotogrāfu, ja tie ir pazīstami cilvēki. Viņi zina mani, zina, kā es fotografēju, viņi ir apskatījušies iepriekš manas fotogrāfijas, arī es esmu redzējis šos cilvēkus, esam aprunājušies, un es zinu, kādu rezultātu man vajag. Šādas kāzas es fotografēju labprāt. Grūti ir strādāt ar pāriem, kuri vēlas iestudētas fotogrāfijas, šovus. Ir nepatīkami, ka reizēm, vēloties kvalitatīvas fotogrāfijas, kā tirgū sāk kaulēties par kāzu fotosesijas izmaksām. Kāpēc tad paši neizvēlas cenai atbilstošu fotogrāfu un fotogrāfiju kvalitāti?

Ir tā saucamās «īās kāzas», kurās jāfotografē tikai laulību ceremonija un fotosesija pēc ceremonijas, un ir «garās kāzas», kur jāfotografē visa kāzu norise no make up uzklāšanas, sapucēšanās līdz pat mīčošanai. Iepriekš es tiku veidojis arī kāzu videoklipus vai fotogrāfiju slaidšovus, bet šobrīd to nedaru. Bieži vien cilvēki pasūta savu kāzu video pēc konkrēta parauga, kādu to redzējuši citiem, bet es parasti neietekmējos no citu darbiem, es gribu veidot savu stāstiņu savā rokkrastā, nesekojojot klīšējām.

Es esmu filmējis un fotografējis simtiem kāzu, pat tā, ka esmu filmējis kāzas vecākiem un šobrīd jau viņu bērniem.

Fotografēt dabu šobrīd nav laika, bet, ja es braucu un ieraugu, piemēram, magoņu lauku Zemgalē, tad, protams, es apstājos un atrodu laiku šādiem mirkļiem, lai izbaudītu šo procesu.

Man patīk laba tehnika, kas ir pēc iespējas vienkāršāka, jo tad es esmu mobilāks, drošāks, un es varu paveikt savu uzdevumu precīzāk, kā karā – ja ir droša šauteene, es izdīvošu. Man svarīgi zināt, ka mana aparatūra mani nepievilks.

Vakara miers mākslai

Vakarpusē es cenšos kaut ko padarīt savā dārza mājā, sieva tur ņemas ar puķēm, bet es meistaroju māju. Gribas ierīkot arī pirti.

Lai radītu mākslu, man vajag mieru. Vakaros visi mājinieki aiziet gulēt, un es šo laiku saucu par zelta stundām, jo tad es varu radīt mākslu. Tad ir laiks domāt, jo diena paiet skrējienā, kā izlavierēt, visu paspēt, sadzīve. Un vakars ir tas laiks, kad vari saprast un izvērtēt, ko esi paveicis. Reizēm patīk strādāt ar foto, baudot kādu alus glāzi un mēģinot sajust tādas nianses, kā, piemēram, ir radies konkrētā alus nosaukums.

Reizēm ieslēdzu Spotify kāda žanra mūziku un vienkārši klausos, atklāju. Man patīk noskaņu mūzika, lai es varu fantazēt, vizualizēt, kā šī mūzika varētu pastiprināt kāda video specifiku.

Vakaros sanāk apstrādāt arī komercfoto. Reizēm šādā apstrādes procesā pat negaidīti sākas māksla. Datorprogrammā es pamanu netipisku foto. Piemēram, žurnālam «A 12» es aizbraucu fotografēt kādu intervējamo, es fotografēju arī to vidi, kur cilvēks uzturas, es paķeru kādu faktūriņu, kādu puķīti, un tad, apstrādājot konkrētās fotogrāfijas pēc kāda laika, paskatoties jau ar citām acīm, it kā atsvešinājies, uzpeld kaut kas pārsteidzošs. Plus, apstrādājot konkrēto fotogrāfiju Lightroom vai Photoshop, ir iespēja piedot fotogrāfijai pavisam kādu citu virzienu, krāsu, niansi. Tur arī parādās tā māksla.

Man patīk, ka mana diena tikpat nesteidzīgi, baudot to, ko daru, beidzas ap plkst. 24.00 vai 1.00, īpaši šādā vasaras tveicē, kā šobrīd. ▣

Teksts – Ineta Atpile-Jugane

Foto – Arita Atpile-Dona

MAF
Mediju atbalsta fonds

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par projekta «24 stundas stopkados» (Nr. 2022.LV/RMA/03) rakstu saturu atbild b-ba «Latgolys entuziastu grupa Bīdis»».